

Jag minns.....

Min ungdoms Sörhaga

Vad jag inte minns är att jag såg dagens ljus en vårdag 1928 på Otterborgs förlossningshem, som var inrymt i en byggnad vid korsningen Södra Ringgatan / Gustav Adolfsgatan. Sedermera har byggnaden använts för bl a yrkesskola respektive musikskola.

av Uno Hedlund

Mina första levnadsår bodde vi - mina föräldrar, en 10 år äldre broder och jag - som hyresgäster i en 2-familjvilla i Tuvebo vid Lärkvägen mittför Kabelkons tidigare anläggning. På den tiden höll Linnefabriken till där.

Min far var född i Floda församling i Södermanland. Farföräldrarna var stattare, som hade olika adresser i trakten. Farmor var hittebarn, vilket innebär att jag har ett spännande, ännu ej gjort arbete med att söka hennes rötter. Hon avled 1929. Jag fick aldrig träffa henne. Farfar däremot träffade jag några gånger vid de återkommande semesterresorna till fars stora släkt i och kring Stockholm. Farfar avled 1939.

När far var 12 år fick han lämna hemmet för att själv tjäna sitt bröd som det så vackert heter. Det första arbetet innebar att han fick slita ont som dräng hos en bonde i närheten. Förmodligen var det så att barnaskaran i statarfamiljen blivit så stor att det var nödvändigt att "knuffa ut" den äldste i takt med att "påfyllning" skedde med nya födselar.

Så småningom provade han på ett flertal olika slags arbeten såsom brädgårdskusk, tegelbärare, hästhandlare-dräng, timmerkörare, grundläggning-sarbetare och rallare.

År 1913 drog han söderut till våra trakter för att jobba vidare inom järnvägsbyggnadsbranschen. Här i staden fatade han tycke för en av dess döttrar. Hon blev sedermera min mor. De förlovade sig 1914 och gifte sig 1918. Efter ytterligare några år vid järnvägen drog han åter norrut och blev förman

vid Norrlands Statsarbeten på ett väg-bygge Årsunda - Sandviken. Sedan han gått en vägmästarutbildning i Katrineholm blev han äntligen sin nya hemstad trogen i och med att han 1923 fick anställning hos den dåvarande stadsingenjören Bengtsson. Denna befattning som stadsförman hade han fram till sin ålderspensionering 1954. Några år dessförinnan hade han förvärvat fastigheten Gustafsro vid Sävåen i Sörhaga. Han etablerade där det småbåtsvarv, som idag kallas Ångbåtsvarvet.

Anledningen till att jag vet relativt mycket om min fars tidigare leverne är tyvärr inte att jag talat med honom om detta utan att jag efter hans frånfälle hittat diverse gamla anteckningar och handlingar som han sparat. Dessa vårdar jag nu ömt.

Vad beträffar min mor visste jag att hon var född i Maryd 1893, att hon hade arbetat på Bomullsväveriet och att hennes far en gång hade varit soldat. Så mycket mer visste jag inte - och hade ej heller orkat intressera mig för. Nu är det så dags att beklaga att vi inte gemensamt besökte hennes barndomshem, som jag senare - efter hennes död - fick klart för mig är soldatorpet Dammsjöås i Maryd. Som många förmodligen vet, ägs torpet numera gemensamt av Alingsås Hembygdsförening och Alingsås Friluftsklubb. Tänk vad roligt det hade varit att på plats få höra min mor berätta om sin barndom på torpet.

Hennes far - min morfar - flyttade 1882 vid 18 års ålder till Karlsborg, där han blev värvad soldat vid Göta Artilleriregemente, som tydligen hade flyttat ut 9:de batteriet från Göteborg till Karlsborg. Hösten 1888 tog han avsked och återvände till hemorten, Lena, där han påföljande vår gifte sig med min blivande mormor. Den 23 september 1889 skrev han kontrakt med rotehållarna till soldatorpet nr 1185 Maryd Östergården (Dammsjöås) ingående i Kullings kompani, Kungl Västgöta - Dals Regemente. Kontraktet förnyades den 1 november 1899. Han tjänstgjorde som befälhavare i 6:e korpralskapet under åren 1901 - 1903. Den 25 augusti 1903 beviljades han avsked eftersom han erhållit ett förordnande som extra polis-konstapel i Alingsås stad. Då var det dags för honom att tillsammans med sin successivt utökade familj lämna "de djupa skogarna" i Maryd och bli stadsbo. Jag har lyckats få fram min morfars båda rotekontrakt, som är en intressant läsning. Även ett brev från arméförvalt-

Uno Hedlund

ningen den 26 april 1921 har jag i min ägo. Enligt detta beviljades han efter 20 års tjänst underhåll från Vadstena Krigsmanshuskassa med 36 kr/år samt underhållsförhöjning med 25 kr/år med början 1/1 1919. Sannerligen en rundhänt ersättning!

Morfar blev vaktmästare vid KABOM (textilfabrik) år 1908 och var det företaget trogen till sin pensionering. Han avled vid 74 års ålder 1938, då jag var 10 år. Jag minns honom som en man, som jag hade stor respekt för. Jag var måhända för liten för att få någon riktig kontakt med honom.

Mormor var 15 år när hennes mor avled. Tillsammans med sin fem år yngre broder och sin äldre fader fick hon då flytta in i fattighuset i Lena. Där var hon i tre år innan hon började arbeta som piga. Efter ytterligare fem år förenade hon sina vidare öden med morfar vid deras gifte 1889.

Genom att mormor levde ända till 1955, då hon var 89 år, blev det helt naturligt att mina minnen av henne är betydligt flera än minnena av morfar. Vi många kusiner hade som små ofta roligt åt hennes svårigheter att komma ihåg våra respektive namn. Idag har jag vid 70 års ålder full förståelse för hennes problem.

År 1932 flyttade vi till en nyuppförd 2-familjvilla vid Bokgatan i Sörhaga. Jag vill minnas att huset kostade min far 18.000 kr. Vår familj utökades nu med en lillasyster. Vi bodde själva i bottenvåningen medan 2:a våningen uthyrdes till en av min mors systrar jämte hennes familj, som också bestod av 5 personer.

Sörhaga på den tiden kännetecknades av grusade gator och ångar, som ibland var beteshagar. Det fanns inte ett hus mellan vårt och Göta Läderfabrik vid Sävåvägen.

Fortsättning på nästa sida

Fortsättning Jag minns....

1935 började livets allvar, då det var dags att börja skolan. På den tiden hette den Norra skolan. Av någon för mig obegriplig anledning gick det inte att behålla det namnet utan sedermera ändrades det till Afzeliiskolan. Jag tyckte att skolarbetet var ganska lätt. Däremot var det värre med den långa skolvägen som fick klaras av till fots. Ibland kunde man ha turen att få "lifa" med någon förbipasserande hästskjuts.

Jag tror att det dröjde tills jag blivit 10 år innan jag fick en cykel. Vilken lycka! Detta innebar en stor frihet som bl a ledde till att jag kunde få jobb på Alingsås Tidning som tidningsbud 3 eftermiddagar i veckan. Lönen var 2:25 kr / vecka, vilket gott och väl bl a räckte till entren, 50 öre, på söndagsmornen på någon av stadens biografers - då 3 till antalet.

Överhuvudtaget var min uppväxt en härlig tid, fylld med mängder av olika aktiviteter. Favoritlitteraturen på den tiden var Vilda Västerböcker med Texas Jack och Hjortfot. Bland utomhussysselsättningar bör nämnas fotbollsspel på allehanda gräsplättar (innan någon "elak tjyvgubbe" körde bort oss), bandy på isen på Köllerna i Nohagaparken innan Mjörn var frusen och simning i kallbadhuset i Gerdsken (aldrig på Lövekulle som vi inte tyckte var "inne"). Allt detta varvat med ett antal olika jobb som springschas. Staden var så liten att man tyckte sig känna praktiskt taget alla i ens egen ålder. Detta hindrade dock inte att man fick vara speciellt försiktig vid passerandet av vissa "fientliga" stadsdelar då man riskerade att få spö eftersom grabbarna där inte gillade Sörhaga-pojkarna. Naturligtvis gällde även det omvända.

Mitt intresse för släktforskning började med att jag av nyfikenhet anmälde mig till en kvällskurs, som leddes av Anita Torwald från Bergum. Något senare observerade jag ett utrop från Tor Cullberg om ett eventuellt bildande av en släktforskarförening i Alingsås. Detta ledde till att jag var med om vår förenings bildande våren 1989.

Efter drygt 10 års släktforskande, med ofta alltför långa uppehåll, kan jag bara beklaga att tiden inte tycks räcka till för allt det jag skulle vilja göra. Jag blir helt matt när jag i senaste numret av tidningen Diskulogen får se en tabell över vilka som registrerat flest personer. Ett tjugotal forskare har registrerat 45 000 personer och därutöver. Den flitigaste har nått antalet 250 000 personer! Även om mina ambitioner ingalunda tillnärmelsevis är så högt ställda som att komma i närheten av tidningens Tjugo i topp-lista, inser jag att det bästa jag kan göra är att avsluta detta skrivande och återgå till släktforskandet.